

SZIKICS TELEPÜLÉS RÖVID TÖRTÉNETE

DR. ROLAND HARTMANN

A török háborúkban Dél-Magyarország és különösen az egykori Bács-Bodrog vármegye sivár, kihalt vidékké pusztult.

Másrészt viszont II. József császár, mielőtt átvette volna anyjának, Mária Teréziának a trónját, utazásai során azt tapasztalta, hogy a német birodalom túlszűfolt, és az emberek nagyon szegények. Segíteni akart a népen, ezért igyekezett birodalmának más részeibe telepíteni őket. Itt meg kell említenünk, hogy anyjától eltérően, II. József nem tett különbséget katolikusok és protestánsok között. Utóbbiak ugyanis éppolyan szorgosak, becsületesek és lelkiismeretesek voltak, mint a katolikusok.

Történt tehát, hogy uralkodása idején protestánsokat, közöttük sok reformátust is betelepítettek. Szikicsre azonban túlnyomórészt evangélikusok érkeztek. A bácskai falvak közül csak Szikics, Kiskér, Bulkeszi és Járek volt tisztán evangélikus.

1786. május 4-én a Zomborból érkezett telepítési bizottság beszólitotta a faluba a környéken már elhelyezést kapott, Szikicsre tervezett telepesek családfőit. Egy előre elkészített terv szerint kiosztották nekik a kész házakat. A parasztnak és kézműveseknek odaítélt házak mind egyformák voltak. Mindegyik klafterrel, a kitárt karoknak megfelelő, régi bécsi mértékegységgel mérve, tizenegy egység hosszú és három egység széles, nyolc láb magas volt, vert falú és nádtetejű. Minden ház két szobából, konyhából, kamrából állt, és istálló járt hoz-

zá. A padlót deszkákkal borították. Az elülső szobának az utcára és az udvarra is volt egy-egy ablaka. Az éléskamrának is volt ablaka. A konyhából lépcső vezetett a padlásra.

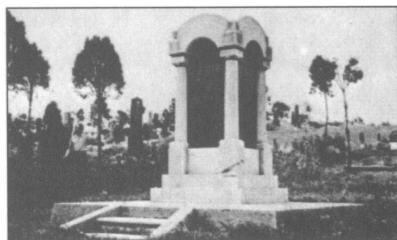
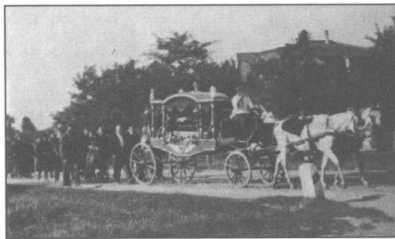
Minden házzal járt egy tehén vagy 18 forint, 4 ló vagy 22 forint, valamint a szükséges szerszámok. A parasztok 2/4 szesszió (= 30 hold, 1200 négyzetklafter) földet kaptak, amelybe már nyári és téli növényeket vetettek. A vetőmagot aratás után vissza kellett szolgáltatni. Minden kézműves föld helyett 50 forintot kapott, hogy beszerezhesék a szükséges szerszámokat.

Szikics betelepítése 80 000–85 000 forintba kerülhetett.

A legrégebbi okmányok Szekity-Pusztá néven említik a települést. Körülbelül 1810-ig a falut Sziketsként és Szekitsként is emlegetik. 1810-től egyidejűleg gyakran a Szeghegy és a Szekity elnevezés használatos. A Szeghegy 1818-tól hivatalos elnevezés lett, noha a nép a Sekitschet használta.

A betelepítéskor Szikics 200 házból állt. 1850-ig ez a szám 336-ra emelkedett, 1885-ig pedig 668-ra.

Az első világháború vége nagy horderejű változásokat hozott a község számára. Az újonnan alakult Jugoszláv Királysághoz csatolták. A dinár lett az új fizetőeszköz (1 dinár = 4 korona), a szerb a hivatalos nyelv, a katonakötelesek pedig attól kezdve a szerb hadseregben szolgáltak. Az agrárreform keretében a szikicsi nagybirtokosoktól elvették a földeket, s azokon megalapították Mileševo szláv települést.

Az 1936-os év jubileumi volt Szikics számára. A település fennállásának 150 évét ünnepelték. Az ünnepségek 1936. július 31-étől augusztus 4-éig tartottak.

A földműveseken kívül Szikicsen sok kézműves is volt, ami gazdasági önállóságot jelentett. 1944-ben, a kiüzetés pillanatában tizenegy pékség, tizenegy hentesüzlet, nyolc szabó és varrónő, négy téglagyár, egy cementáru- és műkökésztítő üzem működött. A településnek két mészégetője, két malma és egy darálója volt. A villanyt 1907-ben vezették be. A villanytelepet 1912-ben a Fő utcán található Hunsingermalomhoz csatolták, attól kezdve a kiüzetésig Feketicset és Hegyest látta el árammal. A szikicsi iparhoz tartozott még egy kender-, egy jég- és egy szódagyár is, amelyet még 1900-ban alapítottak. Ezenkívül volt két tejgyár és több pálinkafőző.

Szikicsen megtalálható volt a kereskedelem minden formája. Volt két vasárbolt, két textilbolt, két fakereskedés, tizenkilenc vegyesáru-kereskedés és egy iparművészeti bolt. Szikicsnek volt tizenkét cséplőgépezeme és tizennégy vendéglője. Már 1910-ben megnyílt az első mozi.

Az evangélikus templom alapkövének letétele 1814. július 24-én történt, 1817. november 2-án már fel is szentelték a templomot. Ugyanakkor elhatározták, hogy a templomi búcsút minden évben november első vasárnapján tartják meg.

Szikicsen négy temető volt. A betelepüléstől 1863-ig a Régi Temető volt az egyetlen, 1863-ban a település peremén a Hegyes felé vezető útnál létrehozták az Új Temetőt, 1882. március 1-jén létesült a Weingärtner-temető, amely ma az egyetlen a településen, majd valamivel később a Leitergässler-temető. Az Új Temetőben 1929-ben emlékművet emeltek az első világháborúban elesett helybelieknek (összesen 210 személy).

Közvetlenül a betelepülés után nem voltak kielégítőek az iskolai állapotok. Mindössze egy tanterem volt, könyv egy sem, és képzett tanító sem. 1798-ban létezett egy iskola 170 diákkal. Magyarország első népiskola-törvényét 1868-ban hozták meg, attól kezdve javultak

az oktatási körülmények. Szikicsen 1885-ben 611 diák volt. 1944-ben a szikicsi népiskolának nyolc osztálya volt, példaértékűnek számított. A népiskola mellett 1906-tól Szikicsen volt egy iparosiskola (kisipari szakmák) is. Az első óvodát 1898-ban építették.

Szikicsnek már 1787-ben volt saját orvosa. Az utolsó községi orvos a Budapesten letett községi orvosi vizsgától 1942. január 12-éig dr. med. Nikolaus Hartmann volt. Első állatorvosa Szikicsnek 1870-től ismeretes. Az első száz év alatt kilenc bábaasszony volt. Az első patikát 1874. január 14-én nyitották meg Szikics, Feketics és Hegyes számára. Az utolsó patikus Tóth Béla volt.

A községi igazgatás az első száz évben reménytelenül kaotikus volt. A XX. század elején, amikor Topolya járási székhely lett, az igazgatást megrendülték, és haladó lett. A szikicsi községi igazgatásban a betelepüléstől 1830-ig a német volt a hivatalos nyelv, 1830-tól 1842-ig a latin, 1842-től 1849-ig a magyar, 1850-től 1862-ig a német, 1862-től 1918-ig a magyar, 1918-tól 1941-ig a szerb és 1941-től 1944-ig a magyar. A községi vezetésben a felelősség a községi bírón és a négy esküdtön nyugodott. További felelősséggel járt a közjegyző, a községi orvos, a községi állatorvos, a községi bábaasszony, a kisbíró, a községi mezsgye őre és a rendőrbiztos posztja. A közjegyzőt az állam nevezte ki. A leghosszabban e tisztségben levő közjegyző dr. Philipp Tauß volt: 1907-től 1923-ig és 1941-től 1944-ig.

A betelepüléstől 1872-ig Szikicsnek nem volt postája, a hegyesi postahivatalhoz tartozott. Az első postafiókot 1872. október 15-én nyitották meg, és Heinrich Joeckel tanító töltötte be ezt a munkakört.

Jakob Gutwein téglagyáros 1920-ban Szikics és Feketics között megépíttetett egy 40×40 méteres nyitott úszómedencét (a strandot), amelyet több artézi forrás látott el vízzel. Az uszodának 30–40 öltözőfülkéje volt, továbbá homokozója, ugródeszkája, csúszdája, hintája, zuhanyozója és vendéglője.

Az első önkéntes tűzoltóság csak 1934-ben alakult meg, Lukas Gerber helyi bíró vezetésével.

A végül már körülbelül 4500 lelket számláló Szikics végnapja 1944. október 18-án következett be, a Vörös Hadsereg bevonulásával. A község és a lakosság vagyonát akkor 6730 hold föld képezte a szikicsi határban, 12 000 hold föld a környező helységek határában, kerekén 1200 ház és jelentős raktárkészlet búzából, kukoricából, árpából, kenderből, napraforgóból, cukorrépából és borból.

PÁLICS Márta fordítása

